
Stavrofora
Theodora Videscu,
Mănăstirea „Înălțarea
Sfintei Cruci”, Budești

Nazaret – Cetatea Bunei Vestiri

„O Mlădiță va ieși din tulpina lui Iesei
și un Lăstar din rădăcinile lui va da” (Isaia 11,1).

Cetatea Nazaret, aflată în zona denumită în Noul Testament „Galileea neamurilor”, este astăzi un oraș împărțit în două: orașul vechi, locuit de o populație arabă de religie creștin-ortodoxă, romano-catolică, musulmană, și orașul nou (*Nazareth Ilit*), locuit de populație israeliană.

Cetatea veche a Nazaretului poate fi străbătută la pas, fiind un muzeu în aer liber, ce amintește de perioadele sale din timpuri preistorice. Amintirea cea mai vie, însă, cea care atrage mulțimi de vizitatori, este cea a Bunei Vestiri, a copilăriei lui Iisus Hristos, petrecută aici. În acea vreme, Nazaretul era un sat mic, pierdut între colinele înverzite și pline de farmec ale Țării Sfinte. Rădăcina numelui Nazaret (*netzer*, „mlădiță”, „vlăstar” – lb. aramaică) amintește de versetul biblic: „o Mlădiță va ieși din tulpina lui Iesei și un Lăstar din rădăcinile lui va da” (VT, *Isaia* 11,1).

Soarele, lumina albă a zilei, îmbrățișează colinele ce înconjoară cetatea Nazaretului. Cedri și chiparoși desenează pe cerul albastru siluete solitare, punctând drumurile ce urcă și coboară versanții. Satul Nazaret de acum 2000 de ani se întindea pe o arie destul de mică, fiind locuit de puține familii, însumând, toți laolaltă, aproximativ 150 de persoane. Nazaretul a devenit cunoscut prin Iisus Hristos și este supranumit orașul Bunei Vestiri.

La Nazaret s-a săvârșit minunea Întrupării Fiului lui Dumnezeu de la Duhul Sfânt, din Fecioara Maria. Dumnezeu a ales acest sat, Nazaretul, pentru a pune piatra de temelie a planului Său de mântuire a întregului neam omenesc. Dumnezeu a ales-o pe Fecioara Maria dintre milioanele de fecioare de pe glob pentru smerenia ei.

Izvorul Maicii Domnului din Nazaret

Drumul principal din Nazaret coboară de pe coline, dinspre Cana Galileii, și pe partea dreaptă, într-un mic scuar pavat cu piatră, se află Izvorul Maicii Domnului (*Ma'ayan*, lb. aramaică). Acest izvor a fost martorul

apariției Sfântului Arhanghel Gavriil. Fecioara Maria venea zilnic la acest izvor, de unde lua apă cu un ulcior de lut pentru consumul zilnic și pentru prepararea hranei, după cum procedau toate femeile din sat. În ziua aceea, a Bunei Vestiri, o voce îngerească i-a vorbit Fecioarei Maria: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei” (Luca 1, 28).

În zilele acelea, Fecioara Maria trăia la Nazaret, țesea o pânză de purpură pentru catapeteasma templului din Ierusalim, iar bătrânul Iosif era ocupat cu construirea de case în zona Mării Galileea.

„Maria a fost fecioară curată, senină în șederea sufletului ei, atât de mult îmbogățit. De fapt, ei îi plăcea să muncească, să-și îndeplinească îndatoririle ei și să-și înalțe gândurile către credință și curățenie. Ea nu a spus că nu îi place să fie văzută lângă un bărbat, ci s-a rugat la Dumnezeu ca El să îi fie ei Judecător. Ei nu îi plăcea să își părăsească casa, să cunoască locuri publice, preferând să rămână în interiorul casei, trăind o viață retrasă, ca o albină în stup. Ea dăruia cu generozitate orice lucru era necesar și se găsea în casa ei săracilor din oraș. Cuvintele ei erau discrete și vocea, măsurată; ea era atentă în inima ei să nu greșească cuiva, cu vreun cuvânt greșit, nici chiar doritorilor să asculte cleveteli (...)” (Sfântul Atanasie 296–373)¹. Alți Sfinți Părinți ai Bisericii Universale au scris încă multe alte cuvinte despre curățenia sufletească și trupească a Maicii Domnului: „Maria, care a zămislit pe Hristos, disprețuia căsătoria; nu pentru a fi singură, ci pentru a-L primi pe El, căci în Care El locuiește trebuie ca aceea să fie fecioară, pentru ca să Îl primească pe El” (Sfântul Efreem Sirul, aprox. 306–373). „În orice caz, ea păstra cu multă cinste fecioria ei, pe cât de bine, pe

atât de constant. Ea vorbea foarte puțin – doar ceea ce era necesar și bun. Cuvintele ei erau dulci la auz. Ea trata pe oricine cu respect. Cu fiecare persoană ea purta o conversație fără să ridice tonul, fără să își arate vreo tulburare și, mai mult decât atât, fără să se supere” (Sfântul Epifanie, Arhiepiscopul Ciprului).

Sfinții Părinți ai Bisericii Universale au explicat în scrierile lor motivele care au stat la baza evenimentelor petrecute acum 2000 de ani în Nazaret astfel: „Sfântul Arhanghel Gavriil nu a venit la o fecioară oarecare, ci la una logodită cu un bărbat, în ideea de a se face înțeles faptul că, logodită fiind cu un bărbat, Maria a fost cu adevărat o ființă umană” (Sfântul Atanasie cel Mare)².

Sfântul Ambrozie a descris viața Fecioarei Maria în casa logodnicului ei, bătrânul Iosif, astfel: „Fecioara Maria nu a cunoscut niciun contact cu vreun alt trup. Ea a fost fecioară nu doar cu trupul, ci și cu mintea, pe care nicio dată nu le-a întinat, nu au fost înclinații spre a-i fi pângărită fecioria. Ea a fost întotdeauna smerită în inima ei, serioasă în vorbire, atentă cu mintea, cumpătată în cuvinte, studioasă în a citi, păstrându-și nădejdea nu în averi trecătoare, ci ca un sărman aplecat spre muncă și modest în vorbire. Ea nu a căutat vreodată să supere pe cineva, ci a arătat bunăvoință față de toți. Ea nu s-a arătat semeață niciodată înaintea mai-marilor ei, cu atât mai mult în fața semenilor ei. Ea a evitat a se lăuda pe sine, a iubit cinstea și a urmat dreptatea. Niciodată nu a trecut vreun cuvânt pe buzele ei care să fie lipsit de grație. Ea nu a purtat niciodată supărare cu vecinii ei, nici nu a încălcat legea. Ea nu a evitat vreodată să își ajute semenii, cu atât mai mult pe cei sărmani. Ea nu a râs vreodată de cineva și i-a acoperit pe toți cu iubirea ei”³.

¹ *Viața Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria*, Ed. Doxologia, Iași, 2013.

² *Ibidem*, pp. 433–439.

³ *Ibidem*, pp. 433–449.

Fecioara Maria a traversat de mai multe ori drumurile Țării Sfinte. Venind din Cetatea Ierusalimului, unde se născuse și trăise la Templu până la vârsta de 15 ani, când arhieriei iudei au încredințat-o lui Iosif din Nazaret spre a-i purta de grijă, Fecioara Maria s-a stabilit în casa acestuia. Scriitorii bisericești au relatat despre acest fapt spunând că Iosif era un bărbat văduv, de vârstă respectabilă și care locuia în Nazaret, unde își ducea traiul și lucrul ca tâmplar, sculptor în lemn. Această meserie o va fi învățat și Iisus Hristos în timpul copilăriei Sale în Nazaret (*Marcu 6, 3*).

Fecioara Maria a părăsit Nazaretul în mai multe momente importante din viața ei și a lui Iisus, lipsind câțiva ani în momentul fugii lor în Egipt. Au revenit la casa lui Iosif după ce Irod cel Mare a murit și nu mai erau în pericol. Iisus a petrecut anii săi de copilărie în acest târg, înconjurat de dragostea Mamei Sale și de purtarea de grijă a bătrânului Iosif. Iosif a murit pe când Iisus avea aproape 13 ani, vârsta la care băieții din familiile evreiești sunt pregătiți să devină *bar mitzvah* (fiu aflat sub Lege), adică momentul trecerii de la copilărie la maturitate.

Cetatea Nazaretului include în patrimoniul ei ecleziastic două biserici care poartă istoria milenară a Bunei Vestiri, cea grec-ortodoxă și cea romano-catolică, aflate la mică distanță una de cealaltă. Drumul dintre cele două bazilici creștine trece prin centrul vechi al orașului. Accesul pietonal se face doar prin străduțe înguste, labirintice, străjuite de case vechi din piatră, martore tăcute ale atâtor evenimente petrecute în acest colț de lume. Mitropolia grec-ortodoxă de Nazaret își are sediul tot în această zonă și deține o biserică cu hramul „Sfântul M. Mc. Gheorghe”.

Biserica grec-ortodoxă Buna Vestire

Pe locurile unde se afla Izvorul, Patriarhia grec-ortodoxă a Ierusalimului a construit, mai înainte de anii 1700, o biserică cu hramul Bunei Vestiri, numită „Sfântul Arhanghel Gavriil”. Aceasta a fost zidită peste ruinele unei biserici bizantine, construită de cruciați, dar distrusă de furia mamelucilor conduși de comandantul de armată Beybars în anul 1263. Coborând pe treptele vechi de piatră, interiorul bisericii se deschide din naos către alte trepte de piatră, unde se află până astăzi izvorul Maicii Domnului. Un arc peste timp. Un arc de peste 2000 de ani de la ziua Bunei Vestiri și până astăzi. Și un alt arc peste timp – de la Buna Vestire din Nazaret, încă 33 de ani, viața pământească a lui Iisus Hristos, ce a culminat în Ierusalim, pe Muntele Golgota, unde El și-a arătat iubirea și smerenia: „Ci S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, și la înfățișare aflându-Se ca un om, S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, și încă moarte pe cruce” (*Filipeni 2, 7-9*).

Catedrala romano-catolică a Bunei Vestiri

Peste ruinele casei în care a copilărit Iisus Hristos în primii ani de viață și unde a lucrat, alături de Iosif – în atelierul de tâmplărie al acestuia –, mai târziu, un iudeu convertit la creștinism, un anume Iosif din Tiberias, a construit un mic paraclis care a servit slujbelor religioase creștine până în anul 614, când armatele persane, conduse de Cosroe, au distrus și această biserică. După mai multe alte distrugerii și reconstrucții, călugării franciscani au construit, în anul 1730, deasupra casei, o altă biserică, demolată și ea în 1955. Între 1960 și 1969, a fost construită marea catedrală de astăzi, impunătoare și plină de referiri la viața și activitatea lui Iisus Hristos, exprimate în mozaicuri de mare valoare artistică.

Catedrala Bunei Vestiri aparținând de Custodia Latină Terra Sancta (*Knasiat Al-Bishra*, lb. arabă) a fost proiectată de către arhitectul italian Giovanni Muzio, în asociere cu arhitectul israelian Itzhak Moshe Levkovicz.

În curtea interioară, sunt expuse pe pereți icoane ale Maicii Domnului, realizate în mozaic. Ele au fost oferite de mai multe țări creștine de pe glob. Aceste icoane o înfățișează pe Maica Domnului așa după cum și-o imaginează creștinii de diferite naționalități: Grecia, Italia, Filipine, Costa Rica, Vietnam, China, Coreea, România, Rusia, Georgia, Venezuela ș.a. De-a lungul secolelor, de la începutul erei creștine, iconografia bizantină a înfățișat-o pe Fecioara Maria în diferite feluri, însă, din toate, răzbate ceva aparte: „Privirea ei poate fi simplă, directă, liniștită, simpatcă, iubitoare, purtătoare de grijă, dar, în același timp, plină de compasiune și bunăvoință. Ea este uneori pictată cu aer nevinovat, critic, cel mai modest, castă sau frățească; alte ori, este înfățișată senină, spirituală și meditativă. Uneori, privirea ei inspiră speranță. Alteori, expresia ei este căutătoare și rugătoare. Înfațișarea ei este uneori fulgerătoare pentru toți aceia care au gânduri diavolești; ea mai poate fi înfățișată cu privirea pătrunzătoare, certând, neclintită, dar, în același timp, răbdătoare și cuminte. Ea mai poate fi văzută, de asemenea, maternă, distinsă, nobilă și discretă. Nasul ei este iudaic, lung și îngust, cu nări subțiri. Ea are gura mică, cu buze nu prea mult strălucitoare. Buzele ei curate sunt înfățișate întotdeauna închise. Obrajii ei sunt palizi, cu o ușoară roșeață pe pomeți. Delicatul ei gât de lebdă este mereu aplecat cu smerenie, întâlnind bărbia ei într-o ușoară umbră. Întreaga ei făptură este hieratică și religioasă, mărturie că ea este descendenta unei foarte vechi rase. Măinile ei sunt delicate și pline de grație, iar degetele, lungi, cu unghii înguste și scurte”⁴.

Fațada catedralei este la fel de surprinzătoare și monumentală prin scenele din viața și minunile lui Iisus, care sunt înfățișate pe ușile centrale, sculptate în bronz: *Nașterea, Botezul, Pescuirea minunată, Potolirea furtunii pe mare* și altele.

4 Ibidem.

Interiorul bazilicii pare sobru, datorită finisajelor în tonuri cenușii ale pereților, însă lumina filtrată prin ferestrele cupolei cade blând peste pardoseala de marmură și se întoarce spre înalt, învăluind locul într-o smerită evlavie și caldă recunoștință pentru viața și activitatea mesianică a lui Iisus Hristos pe aceste locuri.

În interiorul catedralei se află două biserici suprapuse:

- la subsol se află ruinele casei Maicii Domnului și altarul romano-catolic, cu hramul Bunei Vestiri;

- biserica de la etaj este împodobită cu alte imagini ale Maicii Domnului, realizate în mozaic, din materiale scumpe, precum cea oferită de Japonia: o icoană supradimensionată, în care veșmintele Maicii Domnului sunt brodate cu perle veritabile. În nava centrală se află un frumos mozaic, înfățișându-L pe Iisus oferindu-i Sfântului Petru cheile Raiului.

Se spune că din sinagoga existentă la acea vreme nu departe de acest loc, Iisus Hristos, având vârsta de 30 de ani, a început activitatea de propovăduire a Evangheliei la începutul lunii septembrie: „Duhul Domnului peste Mine, pentru că M-a uns ca să binevestesc săracilor, să vestesc anul milei Domnului” (*Luca 4, 18–19*). De aceea, în cultul Bisericii Ortodoxe, anul nou bisericesc începe la 1 septembrie.

Muntele Prăpastiei sau Sprânceana Muntelui

Locul de unde Iisus a părăsit Nazaretul, alungat de ai Săi, se numește Muntele Prăpastiei (*Jabal al-Qafzeh*, lb. arabă).

Iisus Hristos, după ce Își începuse activitatea mesianică în Galileea, a venit la Nazaret și le-a vorbit localnicilor iudei în sinagogă: „Și a venit în Nazaret, unde fusese crescut, și, după obiceiul Său, a intrat în ziua sâmbetei în sinagogă și S-a sculat să citească. Și I s-a dat cartea proorocului Isaia. Și, deschizând El cartea, a găsit locul unde este scris: «Duhul Domnului este peste Mine, pentru care M-a uns să binevestesc săracilor; M-a trimis să vindec pe cei zdrobiți cu inima; să propovăduiesc robilor dezrobirea și celor orbi vederea; să slobozesc pe cei apăsați și să vestesc anul plăcut Domnului». Și, închizând cartea și dând-o slujitorului, a șezut, iar ochii tuturor din sinagogă erau ațintiți asupra Lui. Și El a început a zice către ei: «Astăzi s-a împlinit Scriptura aceasta în urechile voastre». Și toți Îl încuviințau și se mirau de cuvintele harului care ieșea din gura Lui, și ziceau: Nu este, oare, Acesta fiul lui Iosif? Și El le-a zis: «Cu adevărat Îmi veți spune această pildă: Doctore, vindecă-te pe tine însuși! Câte am auzit că s-au făcut în Capernaum fă și aici în patria Ta!» Și le-a zis: «Adevărat zic vouă că nici un prooroc nu este bine primit în patria sa. Și adevărat vă spun că multe văduve erau în zilele lui Ilie în Israel, când s-a închis cerul trei ani și șase luni, încât a fost foamete mare peste tot pământul, și la niciuna dintre ele n-a fost trimis Ilie,

decât la Sarepta Sidonului, la o femeie văduvă. Și mulți leproși erau în Israel în zilele proorocului Elisei, dar niciunul dintre ei nu s-a cruțat, decât Neeman Sirianul». Și toți în sinagogă, auzind acestea, s-au umplut de mânie. Și, sculându-se, L-au scos afară din cetate, și L-au dus până pe sprânceana muntelui, pe care era zidită cetatea lor, ca să-L arunce în prăpastie” (*Luca 4, 16-29*).

Din cetatea iudeilor de pe Muntele Prăpastiei a rămas doar o zonă stâncoasă, pe înălțimi greu accesibile, dar care oferă o priveliște de ansamblu asupra Văii Ezdrelon și a Muntelui Tabor. Iisus Hristos a părăsit atunci Nazaretul: „Iar El, trecând prin mijlocul lor, S-a dus. Și S-a coborât în Capernaum, cetate a Galileii, și îi învăța sâmbăta” (*Luca 4, 30*). În anul

2009, cu ocazia vizitei Papei Benedict al XVI-lea în Țara Sfântă, a fost construit pe acel loc un mic altar din piatră, pentru a se marca momentul descris în Sfânta Scriptură.

Cetatea Nazaret, acel mic sat pierdut între colinele biblice ale Țării Sfinte, a devenit, în secole, odată cu evenimentul Bunei Vestiri, locul cel mai vizitat din Galileea. Mântuirea neamului omenesc a început în Nazaret, lângă un fuior de apă, prin cea mai curată și smerită ființă umană, Fecioara Maria. Orașul are mereu un aer primăvărat, liniștit și plin de bucuria oricărui început.

„Bucură-te, ceea ce ești înveșmântată în Soare, care răspândești har și slavă peste întreaga făptură!” (*Acatistul Adormirii Maicii Domnului*)

